

СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Андрей Иванов Нончев, УНСС

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „професор” в Университет за национално и световно стопанство по научна специалност „Социология (социология на конфликтите)“, професионално направление 3.1.Социология, антропология и науки за културата, научна област 3.Социални, стопански и правни науки

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Икономическа социология“ към Общикономически факултет на УНСС съгласно решение на АС № 5/12.07.2017г. на основание чл.29а от ЗРАСРБ и чл.35 от Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в УНСС, Заповед №182/09.02.2016 на Ректора на УНСС, решение на Катедрения съвет на катедра „Икономическа социология“ (Протокол №236/05.10.2017г.) и решение на Факултетния съвет на Общикономически факултет (Протокол №7/10.10.2017) при УНСС. Конкурсът е в област на висшето образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1.Социология, антропология и науки за културата, научна специалност „Социология (социология на конфликтите)“. Публикуван е в Държавен вестник бр.69 от 25.08.2017г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 2246/24.10.2017 г. на Заместник ректора по НИД на УНСС.

2. Кратка информация за кандидата в конкурса

Документи за участие в обявения конкурс е подал един кандидат – д-р Мария Георгиева Стоянова, доцент в катедра „Икономическа социология” към Общикономически факултет на УНСС. М.Стоянова е родена на 9 март 1953г. През 1979г. завършва висше образование в УНСС и се дипломира като магистър по икономика със специализация „Икономическа социология“. През 2003г. придобива образователната и научна степен „доктор по социология“ в Института по социология при БАН, секция „Социология на труда и социалната политика“. В периода 1986-1989г. работи като научен сътрудник II степен в Научно-изследователски сектор на УНСС. От 1990г. до 2017г. е преподавател в катедра „Икономическа социология на УНСС като асистент и ст.асистент (1990-1993г.), главен асистент (1994-2004г.) и доцент (2005-2017г.).

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Подадените от кандидата документи за участие в обявения конкурс съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за неговото приложение, приет от Министерския съвет и на Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в УНСС.

3.1 Изпълнение на количествените изисквания

Доц. Стоянова е представила попълнена Карта за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” в УНСС. В нея тя декларира 1380г. при изискуеми 600г. Постигнати са минимално изискваните прагове по всички критерии на Картата. Към нея са приложени и оригинали на документи или копия като доказателствени материали, посочени в съответните раздели.

3.2 Изпълнение на качествените изисквания

Доц. Стоянова е попълнила и Карта за изпълнение на качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” в УНСС. Посочени са постиженията на кандидатката по основните качествени критерии, характеризиращи я като утвърден преподавател и изследовател с обществено признание в професионалната си област и с принос за развитието на УНСС, Общикономически факултет и катедра „Икономическа социология“. Тя е заемала различни позиции в ръководни органи във и извън УНСС – научен секретар на катедра „Икономическа социология“ (1999-2011г.), член на ФС на ОИФ и Заместник декан по НИД на ОИФ (от 2011 г. досега), Председател на Атестационната комисия при ОИФ (от 2011 г. досега) и член на Комисията по акредитация при УНСС (от 2014г. досега), Председател на Факултетната комисия по насърчаване и оценяване на НИД (от 2017г.), Член на Управителния съвет на Българската социологическа асоциация (2006-2010г.) и други.

На свое редовно заседание, проведено на 16.5.2017г., Съветът по хабилитация на Университета за национално и световно стопанство дава положително становище за потенциалния кандидат в конкурса доц. д-р М.Стоянова.

Кандидатурата на доц. д-р М.Стоянова за заемане на академична длъжност „професор” в Университета за национално и световно стопанство по научна специалност „Социология (социология на конфликтите)“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата съответства на задължителните условия на ЗРАСРБ (Чл.29) и на допълнителните изисквания за УНСС съгласно ЗРАСРБ (Чл.15, ал.1) и ПЗРАСРБ (Чл.60), съдържащи се в чл.34 на Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в УНСС.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

За периода 2010-2017г. доц. Стоянова има изпълнена аудиторната заетост общо 3712ч. в УНСС, значително надвишаваща изискванията (800ч.) за заемане на академична длъжност „професор” в УНСС. В този период тя е водила учебни занятия по дисциплините: „Социология на конфликтите“, „Социална политика“, „Икономическа социология“, „Фирмена култура (бизнес етика и бизнес етикет)“, „Социология на несъстоятелността“, „Общество и криза“, „Сравнителни социални политики“.

Доц. Стоянова е разработила няколко авторски академични курса и учебни програми.

В ОКС „Бакалавър“:

- „Социология на конфликтите“
- „Социална политика“
- „Фирмена култура (бизнес етика и бизнес етикет)“

В ОКС „Магистър“:

- „Социология на кризите“
- „Общество и криза“.

Доц. Стоянова е водила лекции пред студенти от магистърски програми в Нов български университет, Департамент „Администрация и управление“ (2004-2012 г.) по учебните дисциплини „Управление на човешките ресурси“, „Социология на конфликта: трудови конфликти“ и „Управление на конфликти“.

Доц. Стоянова е автор на самостоятелен учебник „Конфликтите през призмата на социологията“ в тематичната област на обявения конкурс в научна област Социология (Социология на конфликтите) и на още четири учебници в съавторство и учебно-методически ръководства.

Под научното ръководство на доц. Стоянова са подготвени и успешно защитени две докторски дисертации. Тя е сред учредителите на Клуба на социолога към катедра „Икономическа социология“ и Алумни клуб „Социология, икономика, психология в УНСС”, на който е председател от 2016г.

Доц. Стоянова притежава значителен академичен стаж, богат преподавателски опит и професионална компетентност за заемане на академичната длъжност „професор”.

5. Кратка характеристика на представените научни публикации

Общият брой на научните публикации на доц. Стоянова, които са посочени в Картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” в УНСС и с които тя участва в конкурса, е 16. Декларирано е авторство на една самостоятелна монография, три научни студии, дванадесет статии в специализирани научни списания - една от тях в специализирано научно списание, индексирани в Scopus (предвидена за публикуване до края на 2017г.), шест в индексирани научни списания и пет – в научни списания с редколегия. Установени са 40 цитирания (без автоцитирания) в 25 източника за периода 2004-2017г.

Доц. Стоянова е ръководител на два международни, шест национални и два университетски изследователски, образователни, научно-приложни и бизнес проекта. Освен това е декларирала участие в три международни, два национални и четири университетски проекта. Представена е информация за участие в три международни и 11 национални научни конференции с публикувани доклади в сборници от проведените научни форуми.

Изследователската дейност на доц. Стоянова е ориентирана в няколко основни направления, обединени от интереса на авторката към социологическото изучаване на икономическия живот. Сред тях водещо място имат изследванията в тематичната област на настоящия конкурс – социология на конфликтите. Освен това са представени публикации по проблеми на търговската несъстоятелност, социалната политика, обществените и икономически кризи, образованието по социология и други.

Приоритетна изследователска област за кандидатката, отразена и в представените за участие в конкурса публикации, е социологията на конфликтите. Доц. Стоянова е автор на самостоятелен учебник с монографичен характер *Конфликтите през призмата на социологията* (Второ преработено и допълнено издание. София: Издателски комплекс – УНСС, 2014, 421 с.). В него могат да се открият два тематични фокуса – теоретичното осмисляне на конфликтите в социологическа перспектива и оригинални авторски емпирични изследвания, осъществени в периода 2009-2014г. Творческите постижения на авторката могат да се систематизират в няколко насоки:

Първо, демонстрирани са широки теоретични познания и е осъществен задълбочен социологически анализ на същността и социалните характеристики на конфликтите, конфликтните зони и конфликтните взаимодействия.

Второ, разработен е теоретичен модел на конфликта в статичен и динамичен аспект. Тематизирани са механизмите на възникване и развитие на конфликта, проследени са формите на неговото проявление, техните причини и последици.

Трето, представени са резултати от емпирични изследвания на конфликтите, характеризиращи 90-те години на XX век и първото десетилетие на XXI век.

Теоретичният и емпиричният анализ на конфликтите е предмет и на други представени публикации – студията *Управление на конфликтите в организациите*. (В: Управление на човешките ресурси. София: Изд. НБУ, 2014, 419-469); статиите *Конфликти при раздържавяване на собствеността в България през погледа на социолога*. (Конфликтология и съвременност, 2006, бр. 1, 131-141) и *Unconventional Methods of Selection and Placement – the Conflict Zone in the Bulgarian Society*. (SocioBrains – International Scientific Online Journal, Issue 20, April, 2016, 18-25). В последната статия, основана на резултати от емпирични изследвания на авторката, проведени през 2008 и 2015 г., е идентифицирана специфична конфликтна зона в трудовите отношения, свързана с прилагане на неконвенционални методи за подбор и назначаване на работа. Защишава се тезата, че прилагането на такива методи, свързани с назначаването на роднини, приятели, близки в нарушение на обществен интерес и на създадения обществен ред, са превърнати в системна практика през последните години.

Друго важно направление в научно-изследователската работа на доц. Стоянова е социологията на несъстоятелността, в която публикациите ѝ могат да се определят като пионерни. В тази област за участие в конкурса са предложени една монография - *Фалитът – старият нов демон*. Троян: Издателство АПП-АЛЯ, 2011) и четири статии в специализирани научни издания - *Commercial Insolvency in Bulgaria Through the Eyes of Generations at Work: Challenges and Possible Solutions*. Economic Studies, 2017 (одобрена за печат до края на 2017); *Социалната подмяна на институцията несъстоятелност в България след 1989 г.* // Статистика, 2013, № 1-2, с. 90 – 103; *Кризата като несъстоятелност и несъстоятелността като криза*. // Наука, 2016, № 4, 3-13 и *Несъстоятелността и банкрутът в българската социална практика след 1989 г.* // Алтернативи, приложение 1, част I, Научни изследвания и социална практика, октомври 2003, с.21-36.

Монографичният труд „*Фалитът – старият нов демон*“ очертава ново теоретично поле в икономическата социология и е първа публикация в областта на социологическата теория за несъстоятелността. В книгата е разгледана еволюцията на несъстоятелността и нейното институционализиране в модерните общества с акцент върху институционализацията на несъстоятелността в България. Анализирани са три аспекта на несъстоятелността в социологическа перспектива: първо, като взаимодействие между пазарни и непазарни актьори; второ, като институция, задаваща образци на поведение в процеса по несъстоятелност; трето, като социален процес, в който тези образци се спазват или нарушават като същевременно търпят развитие и промени под влияние на различни фактори. Изразява се позицията, че процесът на институционализация на несъстоятелността в България не е завършен, поради което се появяват специфични модели на умишлен и непредпазлив банкрут. Представени са резултати от авторски емпирични изследвания на несъстоятелността, проведени въз основа на оригинална авторска методология. Разработените от доц. Стоянова методи и инструментариум за изследване на несъстоятелността могат да се прилагат успешно и в бъдещи проучвания на този феномен.

Трета област в научната дейност на доц. Стоянова е социалната политика и социалната икономика. За участие в конкурса е представен учебник, в който кандидатката е съавтор - *Икономика и социална политика на държавата*. В: Икономическа социология. София: Издателски комплекс – УНСС, 2005, с. 168 – 191, една студия - *Трудовопроизводителните кооперации за инвалиди като субекти на социалната икономика – преобърнати реалности*. // Научни трудове на УНСС, том 2-3/2015, Част втора. С., Издателски комплекс – УНСС, 9-47 и статията *Социолози, философи и икономисти за неравенствата и бедността в съвременна България*. // Социология, 2010, бр. 1, 116-122. Анализирани са и междупоколенческите отношения в труда в статиите *Generations of the Workplace – Estimates for Themselves and for Others (the example of three companies in Bulgaria)* // SocioBrains – International Scientific Online Journal, Issue 32, April 2017, 32-38 и *Среща на поколенията в труда*. // Социология и икономика, 2011, 3, 14-27. Доц. Стоянова представя публикации и в две други тематични полета: първо, фирмена култура (*Фирмена култура*. В: Икономическа социология. София: Издателски комплекс – УНСС, 2005, с. 261 – 285); второ, социологическото образование (*Социологическото образование в икономическите университети в България – необходимост и реалност*. // Икономически и социални алтернативи, 2005, бр. 2, 83-102; *Академичната социология в УНСС: генезис и сравнителна перспектива*. // Икономически и социални алтернативи, 2016, бр. 3, 109-126).

Научно-изследователската и публикационната активност на доц. Стоянова дават основания тя да заеме академичната длъжност „професор”.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидата

Обединяваща рамка на научните и научно-приложните изследвания на доц. Стоянова е изучаването на социалните и икономическите процеси в социологическа перспектива. В своите публикации и чрез участията си в международни и национални научни проекти, тя допринася за развитието на ново направление в икономическата социология, за обогатяването на социологическата теория на конфликтите, за придобиването на нови теоретични и емпирични знания. Научните приноси на доц. Стоянова могат да се обобщят в няколко направления:

1. В своите публикации „Конфликтите през призмата на социологията” и „Управление на конфликтите в организациите” тя обогатява предметната област на социологията на конфликтите. Развита е авторска концепция и са предложени нови теоретични виждания за природата, причините, формите и последиците на конфликтите при постсоциалистическите обществени и икономически промени. Концептуализирани са конфликтите при раздържавяването на собствеността, при проведената ликвидация на ТКЗС в селското стопанство, при създаването и внедряването на интелектуални продукти, при функционирането на пазара на образователни услуги, при трудовите отношения и други.
2. Оригинално авторско постижение в монографията „Фалитът – старият нов демон” е разработването на ново теоретично направление в икономическата

социология – социологическа теория за търговската несъстоятелност. Тематизирани са проблеми като функционалните възможности на несъстоятелността, стигматизацията на обявените в несъстоятелност търговци, практиките за „кражба“ на юридически лица, интерпретацията на несъстоятелността като криза и други.

3. Доразвито е социологическото познание за различните поколения в трудовия живот. То е обогатено с нова класификация на поколенията в реалната трудова среда на съвременното българско общество (*Среща на поколенията в труда; Commercial Insolvency in Bulgaria Through the Eyes of Generations at Work: Challenges and Possible Solutions*). Получени са нови данни за оценката и самооценката на различните поколения в труда, за дефектите на пазара на труда, за професионалната реализация на специалистите с висше образование и др.
4. Осъществен е критичен анализ и е придобита нова информация за развитието на академичната социология в България, образованието по социология в българските икономически университети, за трансфера на добри образователни европейски практики и тяхната адаптация към утвърдените български образователни традиции.
5. Разработени са оригинални методологии, методики и инструменти за социологическо изследване на различни социални и икономически феномени - конфликти в различни обществени сфери, търговска несъстоятелност, социално предприемачество, трудова реализация на различните поколения, социологическо образование и други.

Като научно-приложни приноси на доц. Стоянова могат да бъдат открити:

1. Теоретичната концептуализация на разнородни икономически и социални конфликти има важно практическо значение за разработване на стратегии и механизми за тяхното управление и разрешаване.
2. Получена е богата емпирична информация от авторски изследвания, проведени в периода 2000-2016 г. върху множество конкретни случаи на несъстоятелност в различни икономически сектори. Въз основа на идентифицираните причини и последици на несъстоятелността са направени препоръки за ускоряване процеса на нейната институционализация.
3. Установени са нови характеристики на поколенческите отношения на работното място и е обоснована необходимостта от балансирана социална политика за смекчаване на междупоколенческите и вътрешнопоколенческите трудови конфликти, свързани със съвременните технологични промени, ограничаването на дигиталните неравенства между поколенията и други. Направени са предложения за ускореното развитие, увеличаване на конкурентостта и привлекателността на ИТ сектора чрез целенасочени образователни, икономически и социални политики.
4. Проведени са изследвания и са направени препоръки за развитие на социалното предприемачество и социалната икономика, основавайки се на българската традиция и опит, съчетани с европейската политика за кохезия и солидарност. Идентифицирани са потенциалните възможности и съществуващите социални бариери за използване на човешкия и на

социалния капитал на инвалидите у нас. Разработени са препоръки за по-ефективното функциониране на трудовопроизводителните кооперации за инвалиди като социални предприятия.

5. Теоретичните и приложните изследвания на доц. Стоянова се използват както в дейността на различни институции и организации (например, чрез подготвени експертни становища към Съюза на икономистите по проблеми на данъчната политика, гарантирания базов доход, ефективността на частните пенсионни фондове, зелената и синята икономика и други), така и при разработването на авторски учебни програми и публикации, прилагани в при обучението на бакалаври, магистри и докторанти.

Научно-изследователската и научно-приложната дейност на доц. Стоянова, материализирана в оригинални авторски приноси, дават категорични аргументи тя да заеме академичната длъжност „професор“.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки по същество. Бих отправил препоръка към кандидата да продължи и задълбочи изследванията си в областта на социологията на конфликтите и да публикува по-активно в индексирани международни научни издания.

8. Лични впечатления

Познавам доц.д-р Стоянова като дългогодишен колега в катедра „Икономическа социология“. Тя се отличава с високо чувство на отговорност при отстояване интересите на УНСС и катедра „Икономическа социология“, полага усилия за формирането на техния позитивен обществен образ и издигане на престижа им. В отношенията си с колегите и студентите проявява коректност и принципност. Работи много активно и ползотворно със студентите, подкрепя тяхното развитие и се ползва с уважението им. Доц. Стоянова е изградила авторитет на добър преподавател и изследовател. Позната е в професионалната социологическа общност и участва дейно в академичния живот.

9. Заключение

Въз основа на посочените качества на учебно-преподавателската, научно-изследователската и научно-приложната дейност на доц. д-р Мария Стоянова изразявам убедеността си, че тя отговаря на законите и професионалните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ и препоръчвам на членовете на научното жури и на Факултетния съвет на Общикономически факултет при УНСС да гласуват за избирането ѝ за професор по обявения конкурс.

30.11.2017г.

София

Подпис: